

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**Кафедра управління державними і корпоративними
фінансами**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до практичних занять
з дисципліни**

«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА»

Харків – 2018

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до

друку на засіданні кафедри управління державними і корпоративними фінансами 1 листопада 2017 р., протокол № 4.

Методичні вказівки призначені для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання.

Укладачі:

доценти Н. М. Лисьонкова,
О. А. Єрмоленко

Рецензент

доц. Д. І. Бойко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни

«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА»

Відповідальний за випуск Лисьонкова Н. М.

Редактор Решетилова В. В.

Підписано до друку 20.12.17 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,25. Тираж 30. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Методичні вказівки до практичних занять за темами.....	5
Тема 1. Організація та методологія соціально-економічної статистики.....	5
Тема 2. Статистика продукції.....	9
Тема 3. Статистика національних активів.....	13
Тема 4. Статистика витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.....	20
Тема 5. Статистика цін та тарифів.....	23
Тема 6. Статистика населення і трудових ресурсів.....	27
Тема 7. Статистика продуктивності праці.....	33
Тема 8. Система показників життєвого рівня населення. Статистика доходів населення.....	39
Перелік питань до іспиту.....	44
Список літератури.....	45

ВСТУП

Варіативна навчальна дисципліна «Соціально-економічна статистика» пропонується до викладання для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціально-економічна статистика» є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок кількісної та якісної оцінки соціально-економічних явищ і процесів.

Для повного досягнення зазначеної мети необхідною є робота студентів на практичних заняттях, яка є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час навчальних занять.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Соціально-економічна статистика» розроблено відповідно до робочої програми курсу з врахуванням предмета навчальної дисципліни та її міждисциплінарних зв'язків.

Дана методична розробка містить питання по кожній темі лекцій для обговорення на практичних заняттях. Надані задачі дають можливість ознайомитись з основами практичного врахування соціальних і економічних процесів, які відбуваються в суспільстві.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАТИСТИКИ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

- 1.1 Організація статистики в Україні;
- 1.2 Основні поняття соціально-економічної статистики;
- 1.3 Класифікація і групування в соціально-економічній статистиці;
- 1.4 Загальна характеристика системи національних рахунків.

Питання для обговорення на практичних заняттях

- 1 Як організована статистика в Україні? Назвати найважливіші міжнародні статистичні організації.
- 2 Що таке інституційні одиниці та інституційні сектори?
- 3 Що таке економічна та неекономічна діяльність?
- 4 Яка відмінність між внутрішньою та національною економікою?
- 5 В чому особливість і призначення видів економічної діяльності?
- 6 В чому суть, принципи побудови і призначення системи національних розрахунків (СНР)?
- 7 Назвати види і структуру рахунків СНР.

Задача 1.1

На підставі наведених в таблиці 1.1 даних потрібно:

- 1 Провести групування підприємств за економічним призначенням продукції.
- 2 За кожною групою визначити кількість підприємств та обсяг продукції, що випускається.
- 3 Провести групування підприємств групи «А» та групи «Б» за ступенем виконання плану та визначити обсяг продукції, що випускається.
- 4 Результати групування подати у вигляді комбінаційної таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

У мільйонах гривень

Підприємство	2016		Підприємство	2017	
	план	факт		план	факт
Машинобудівний завод	8,5	10,2	Суднобудівний завод	11,2	11,0
Цегельний завод	0,8	0,9	М'ясокомбінат	38,9	41,3
Завод шкірозамінників	1,6	1,7	Алюмінієвий комбінат	2,1	2,6
Завод будівельних деталей	1,9	2,1	Верстатобудівний завод	3,4	3,9
Меблевий комбінат	7,5	7,3	Тютюнова фабрика	0,8	0,9
Сталеплавильний завод	28,2	30,3	Пивзавод	1,3	1,4
Маслозавод	19,4	22,5	Завод сільгоспмашинобудування	13,1	13,6
Кондитерська фабрика	12,4	12,9	Лікорогорітчаний завод	5,5	5,9
Хлібокомбінат	2,9	3,5	Фабрика побутової хімії	2,4	2,1
Фабрика подарункових виробів	2,0	1,8	Винно-соковий завод	5,7	5,6

Задача 1.2

За даними про діяльність малих підприємств України за видами економічної діяльності у 2016 р. (таблиця 1.2):

– здійснити групування за видами економічної діяльності (виробляють товари, надають послуги);

– визначити коефіцієнти локалізації реалізованої продукції за згрупованими видами економічної діяльності.

Зробити висновки.

Таблиця 1.2

Вид економічної діяльності	Кількість підприємств, од.	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млн грн
1 Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	10091	4156
2 Промисловість	29396	12267
3 Будівництво	19987	10054
4 Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	65222	37056
4.1 Торгівля автомобілями та мотоциклами, їх технічне обслуговування та ремонт	4906	2299
4.2 Оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі	44426	27773
4.3 Роздрібна торгівля; ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку	15890	6984
5 Діяльність готелів та ресторанів	7163	1849
6 Діяльність транспорту та зв'язку	10498	4640
7 Фінансова діяльність	2390	2941
8 Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	49634	14467
9 Освіта	1410	323
10 Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2737	575
11 Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	7122	1861
Всього	270872	127245

Задача 1.3

За даними про валову додану вартість за видами економічної діяльності за два роки у мільйонах гривень, млн грн (таблиця 1.3) проаналізувати:

- структуру і структурні зрушення для галузей, що виробляють товари і надають послуги;
- структуру і структурні зрушення для галузей, що виробляють товари в розрізі промисловості, сільського господарства та будівництва.

Таблиця 1.3

Галузі економіки	2016	2017
Галузі, які виробляють товари	201355	280517
у т.ч. промисловість	137110	201379
сільське господарство, мисливство, лісове господарство	40643	47354
будівництво	23602	31784
Галузі, які надають послуги	266713	346428
Разом	468068	626945

Задача 1.4

Порівняти структури економіки N-ї області та України за 2015 р., якщо відомі структури валової доданої вартості, % (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4

Вид економічної діяльності	N-на обл.	Україна
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	19,1	10,4
Промисловість	28,1	30,9
Будівництво	4,4	4,2
Види діяльності, які надають послуги	48,4	54,5
Разом	100	100

Тема 2. СТАТИСТИКА ПРОДУКЦІЇ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

- 2.1 Показники продукції національної економіки;
- 2.2 Система показників продукції промисловості;
- 2.3 Показники продукції інших видів економічної діяльності (сільського господарства, будівництва, транспорту).

Питання для обговорення на практичних заняттях

- 1 Що таке валовий внутрішній продукт (ВВП)?
- 2 Які є методи розрахунку ВВП? Яке їх практичне значення?
- 3 У чому відмінність між номінальним і реальним ВВП?
- 4 Як здійснюють міжнародні порівняння масштабів національної економіки ВВП?
- 5 Які відмінності між ВВП і чистим внутрішнім продуктом, валовим національним доходом, чистим національним доходом?
- 6 Дати визначення поняття продукції промисловості.
- 7 Розкрити суть продукції промисловості за рівнем готовності.
- 8 Назвати вартісні показники продукції промисловості. Як вони визначаються?
- 9 Назвати натуральні показники продукції рослинництва та тваринництва.
- 10 Розкрити суть продукції будівництва за рівнем готовності.
- 11 Назвати натуральний показник продукції вантажного транспорту.

Задача 2.1

Випуск і проміжне споживання за секторами економіки України у 2017 р. характеризується даними, наведеними в таблиці 2.1 у мільйонах гривень, млн грн. Визначити валову додану вартість (ВДВ) та її частку для кожного сектора та економіки в цілому. Зробити висновки.

Таблиця 2.1

Сектор економіки	Випуск (в осн.цінах)	Проміжне споживання
Нефінансові корпорації	770401	513849
Фінансові корпорації	29740	10123
Сектор загального державного управління	83900	27057
Домашні господарства	106862	46496
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	4727	2102
Оплата послуг фінансових посередників	0	7402
Вся економіка	995630	607029

Задача 2.2

За наведеними даними (таблиця 2.2) визначити ВВП України за 2017 р. трьома методами: утворення, розподілу доходу і кінцевого використання.

Таблиця 2.2

Показник	Сума, млн грн
Випуск в основних цінах	1 529 864
Проміжне споживання	906 419
Чисті податки на продукти та імпорт	86 000
Інші чисті податки на виробництво та імпорт	3 293
Валовий прибуток, змішаний дохід	267 298
Оплата праці найманих працівників	352 854
Кінцеві споживчі витрати	561 043
Валове нагромадження	187 257
Сальдо експорту-імпорту товарів і послуг	-38 855

Задача 2.3

Результати економічної діяльності України у 2017 р. наведено в таблиці 2.3. Індекс-дефлятор ВВП – 115,1 % порівняно з 2016 р.

Таблиця 2.3

Показник	Сума, млн грн
Випуск в основних цінах	809988
Проміжне споживання	496942
Споживання основного капіталу	46576
Послуги фінансових посередників	5275
Чисті податки на продукти та імпорт	32067

Визначити:

- обсяги ВВП у фактичних і порівнянних цінах;
- абсолютний приріст (зменшення) номінального ВВП за рахунок динаміки цін.

Задача 2.4

За наведеними даними (таблиця 2.4) проаналізувати зміни у вартісній структурі ВВП України, %, оцінити інтенсивність структурних зрушень, зробити висновки.

Таблиця 2.4

Показник	2015	2016	2017
Оплата праці найманих працівників	49,1	49,4	49,7
Валовий прибуток, змішаний доход	38,2	37,1	37,7
Чисті податки на виробництво та імпорт	12,7	13,5	12,6

Задача 2.5

Підприємство випустило за місяць готових виробів на 300 тис. грн, з яких відвантажено покупцям на суму 276 тис. грн. Виготовлено напівфабрикатів на 144 тис. грн, з них пішло в подальшу переробку на підприємстві на 100 тис. грн і відвантажено на сторону на 25 тис. грн. Виконано послуг промислового характеру на замовлення інших підприємств на 20 тис. грн. Залишки незавершеного виробництва на початок місяця – 7 тис. грн, а на кінець – 8 тис. грн. Усю продукцію, яку відвантажено, та послуги промислового характеру оплачено у даному місяці. Крім того, надійшли кошти за продукцію на 19 тис. грн, яку відвантажено в попередньому місяці. Визначити валову, товарну, реалізовану продукцію підприємства.

Задача 2.6

Будівельною організацією у звітному році було введено в дію закінчених об'єктів будівництва на 6850 тис. грн, у тому числі вартість встановленого устаткування та інших придбань – 1036 тис. грн. Незавершене будівництво на початок року становило 160 тис. грн, а на кінець – 140 тис. грн. Незавершене будівельне виробництво становило на початок року 30 тис. грн, а на кінець – 10 тис. грн. Капітальний ремонт основних фондів – 120 тис. грн, у тому числі устаткування – 30 тис. грн.

Визначити:

- валову продукцію будівництва;
- готову продукцію будівництва;
- кінцеву продукцію будівництва.

Зробити висновки.

Задача 2.7

Підприємство має в розпорядженні невиробничу будівлю вартістю 150 тис. грн. Ця будівля оснащена офісним обладнанням (меблі та інше приладдя) на суму 40 тис. грн. Є будівля виробничого призначення вартістю 250 тис. грн. Також підприємство має верстати та устаткування вартістю 120 тис. грн, щодо яких прийнято рішення прискореного методу нарахування амортизації.

Визначити суму амортизації в цілому по усіх об'єктах за рік і як зміниться балансова вартість об'єктів, індекс інфляції яких в минулому році склав 120 %.

Задача 2.8

Промислове підприємство має на своєму балансі виробничу будівлю за початковою відновленою вартістю 500 тис. грн, а також обладнання у цехах загальною вартістю 350 тис. грн.

Визначити суму амортизаційних відрахувань, які будуть нараховані, коли мине один рік.

Задача 2.9

На балансі підприємства знаходиться виробнича будівля з початковою (відновленою) вартістю 200 тис. грн, а також окремо

розташоване офісне приміщення вартістю 100 тис. грн та легковий автомобіль вартістю 180 тис. грн.

Визначити суму амортизації, яка буде нарахована, коли мине лише один квартал, з урахуванням поправкового коефіцієнта, що дорівнює 0,7, та місячну суму амортизації.

Задача 2.10

Є дані (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Показник	Зміни показника
Обсяг реалізованої продукції	+1,2
Середні залишки оборотних коштів	-0,5

Визначити, як зміниться тривалість одного обороту оборотних коштів.

Зробити висновки.

Задача 2.11

Є дані (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Показник	I кв.	II кв.
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	400,0	492
Зміна оборотних коштів, тис. грн	80	82

Визначити вплив факторів на зміну тривалості обороту оборотних коштів.

Результати розрахунків оформити в статистичну таблицю.

Дати пояснення.

Тема 3. СТАТИСТИКА НАЦІОНАЛЬНИХ АКТИВІВ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

3.1 Основний капітал: класифікація, види оцінки, показники стану, руху та використання;

3.2 Оборотні активи: класифікація, показники ефективності використання.

Питання для обговорення на практичних заняттях

- 1 Дати визначення поняття основних засобів підприємства. Чим вони відрізняються від оборотних активів?
- 2 Навести класифікацію основних засобів за натурально-речовим складом, роллю у виробничому процесі.
- 3 Назвати показники вартісної оцінки основних засобів.
- 4 Назвати показники стану, використання основних засобів.
- 5 Як розрахувати приріст обсягу виробництва у звітному році порівняно з базовим за рахунок змін в ефективності використання основних засобів (в абсолютному і відносному вираженні)?
- 6 Дати визначення оборотних активів підприємства.
- 7 На які групи можна поділити оборотні активи підприємства за місцем в процесі кругообігу, за джерелами формування?
- 8 Назвати показники наявності та ефективності використання оборотних коштів.

Задача 3.1

На початок року вартість основних фондів підприємства склала 10 млн грн. Протягом року вводять в дію нові фонди: у квітні вартістю 1.5 млн грн; у серпні – 800 тис. грн; у липні вибуло фондів на суму 1 млн грн.

Визначити:

- повну початкову вартість основних фондів на кінець року;
- середньорічну вартість основних фондів;
- коефіцієнт руху основних фондів.

Задача 3.2

На початок року вартість основних фондів підприємства склала 12 млн грн. Протягом року надійшло основних фондів на суму 1,2 млн грн, у тому числі 800 тис. грн введено нових. Вибуло на суму 600 тис. грн, у тому числі ліквідовано на суму 300 тис. грн. На початок року знос основних фондів становив 25 %. Знос фондів, що вибули, 250 тис. грн. За рік нараховані амортизаційні відрахування у сумі 600 тис. грн.

Визначити:

- повну початкову вартість основних фондів на кінець року;

- початкову вартість за вирахуванням зносу на початок і кінець року;
- коефіцієнти руху і стан основних фондів.

Задача 3.3

Вантажооборот умовної залізниці за рік склав 20150 млн ткм нетто, пасажирооборот – 1850 млн пас. км. Середньорічна вартість основних виробничих фондів – 800 млн грн. Доходи по вантажних перевезеннях – 84630 тис. грн, по пасажирських – 18130; прибуток відповідно 38285 і 4070 тис. грн. З пасажирськими перевезеннями пов'язано 20 % вартості основних фондів. Середньооблікова чисельність працівників 20000 люд.

Визначити:

- фондвіддачу в цілому та за видами перевезень, за обсягом перевезень, доходами та прибутком;
- фондомісткість всієї продукції та за видами перевезень;
- фондоозброєність та продуктивність праці;
- показати взаємозв'язок цих показників.

Задача 3.4

Є дані по підприємству (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Показник	2016	2017
Товарна продукція у порівнянних цінах, млн грн	12	14
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, млн грн	8	10
Середньооблікова чисельність робітників, люд	1500	1520

Визначити:

- вплив на зміну продукції окремих факторів методом цінових підстановок;
- вплив на зміну фондвіддачі окремих факторів методом цінових підстановок.

Задача 3.5

Є дані (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Показник	2016	2017
Тонно-кілометри брутто, млн	6902,3	5807,1
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, млн грн	149,2	146,3
Середньорічна вартість активної частини основних виробничих фондів, млн грн	133,6	132,7

Визначити:

- динаміку приведених показників;
- вплив факторів на зміну фондівддачі.

Результати розрахунків оформити в статистичну таблицю;

Зробити висновки.

Задача 3.6

Є дані по підприємству (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Показник	Величина показника
Повна вартість основних фондів на початок року	6000
Сума зносу фондів на початок року	1200
Введено нових основних фондів	1110
Вибуло основних фондів за повною вартістю	960
Їх залишкова вартість	40
Амортизаційні відрахування за рік	600

Визначити:

- повну початкову вартість основних фондів на кінець року;
- залишкову вартість основних фондів на початок і кінець року;

- показники стану і руху основних фондів.

Зробити висновки.

Задача 3.7

Є дані по підприємству (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Показник	2016	2017
Товарна продукція у порівнянних цінах, тис. грн	2600	2680
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	3200	3100
Середньооблікова чисельність робітників	200	190

Визначити:

- показники використання основних фондів;
- вплив на зміну продукції окремих факторів;
- вплив на зміну фондівддачі окремих факторів.

Зробити висновки.

Задача 3.8

Є дані по підприємству (таблиця 3.5), тис. грн.

Таблиця 3.5

Показник	I кв.	II кв.
Виручка від реалізації продукції	1600	1900
Середні залишки оборотних коштів	400	450

Визначити:

- показники використання оборотних коштів;
- вплив окремих факторів на зміну виручки від реалізації продукції.

Результати розрахунків оформити в статистичну таблицю.

Зробити висновки.

Задача 3.9

Є дані (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6

Показник	Величина показника
Виручка від реалізації продукції в базисному періоді, тис. грн	5100,0
Зміна середніх залишків оборотних коштів, %	+2,0
Зміна тривалості одного обороту оборотних коштів, %	-0,5

Визначити:

- обсяг реалізованої продукції за звітний період;
 - як зміниться коефіцієнт закріплення оборотних коштів?
- Зробити висновки.

Задача 3.10

По двох підприємствах є дані за рік (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

Показник	Підприємство № 1	Підприємство № 2
Залишки оборотних коштів, тис. грн	500	420
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	6000	5460
Оборотність оборотних коштів, днів	-2	-2

Визначити показники використання оборотних коштів на підприємствах.

Зробити висновки.

Задача 3.11

Повна первісна вартість основних засобів підприємства на початок року становила 7000 тис. грн, а знос – 3 %. Протягом року відбулися такі події:

- введено в експлуатацію нові основні засоби – 22000 тис. грн,
- надійшло від інших підприємств основних засобів за повною первісною вартістю – 200 тис. грн, за залишковою – 180 тис. грн,

- вибуло основних засобів за повною первісною вартістю – 800 тис. грн, за залишковою – 70 тис. грн,
- здійснено капітальний ремонт основних засобів – 24 тис. грн,
- передано основних засобів іншим підприємствам за первісною вартістю – 100 тис. грн, за залишковою – 85 тис. грн,
- нараховано амортизацію методом зменшення залишкової вартості за річною нормою 11,41 %,
- середньооблікова чисельність працівників – 59 люд.

Визначити:

- повну первісну і залишкову вартість основних засобів на кінець року;
- показники стану (на кінець року), руху і використання основних засобів, якщо відомо, що товарна продукція підприємства 7905 тис. грн.

Задача 3.12

Обсяги реалізованої продукції та вартість основних засобів за видами економічної діяльності наведено в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Вид економічної діяльності	Обсяг реалізованої продукції, млрд грн		Вартість основних засобів (на кінець року), млрд грн		
	2015	2016	2014	2015	2016
С, D, E	468562,6	551729,0	420,1	463,0	502,0
F	51482,0	71913,8	20,4	24,7	28,2
Разом	519944,6	623642,8	440,5	487,7	530,2

Визначити:

- капіталовіддачу за кожним видом економічної діяльності та в цілому;
- індекси динаміки середньої капіталовіддачі, поясніть їх економічний зміст;
- загальний приріст (зменшення) обсягу продукції, в тому числі за рахунок факторів.

Задача 3.13

Відомі такі дані про підприємство:

вартість реалізованої продукції у 2008 р. – 3200 тис. грн;

залишки оборотних коштів, тис. грн: 01.01.2008 – 520; 01.04.2008 – 560; 01.07.2008 – 600; 01.10.2008 – 620; 01.01.2008 – 600.

У 2017 р. кількість оборотів оборотних коштів становила 7.
Визначити:

- як змінилась кількість оборотів оборотних коштів, а також як змінилась їх тривалість у 2008 р. порівняно з 2017 р.;
- суму вивільнення або додаткового залучення коштів під впливом змін у швидкості оборотності оборотних коштів.

Задача 3.14

Виручка від реалізованої продукції в поточному періоді, порівняно з базисним, зросла на 2,6 %. Кількість оборотів оборотних засобів за цей же період збільшилось на 1,6 %. Визначити зміну середніх залишків оборотних засобів. Показати взаємозв'язок індексів.

Тема 4. СТАТИСТИКА ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

- 4.1 Класифікація витрат підприємства;
- 4.2 Собівартість продукції: поняття, показники, аналіз структури і динаміки;
- 4.3 Статистика прибутку й рентабельності суб'єктів економічної діяльності.

Питання для обговорення на практичних заняттях

- 1 У чому полягає сутність витрат підприємства?
- 2 Класифікувати витрати за видами діяльності підприємства.
- 3 За якими ознаками можна класифікувати операційні витрати?
- 4 Як знайти собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)?
- 5 За якими показниками можна здійснювати аналіз динаміки собівартості?
- 6 Назвати показники фінансових результатів діяльності підприємства та методику їх визначення.

7 Навести показники прибутковості (рентабельності) та побудувати на їх основі факторні моделі.

8 В яких формах статистичної звітності відображається інформація про витрати та фінансові результати діяльності підприємства?

Задача 4.1

На підставі даних, наведених в таблиці 4.1, визначити:

- валовий прибуток та рентабельність продукції;
- індекс рентабельності реалізованої продукції, в тому числі з урахуванням зміни середньої ціни, собівартості одиниці, фізичного обсягу реалізованої продукції;
- абсолютну зміну валового прибутку, в тому числі за рахунок вищезазначених факторів.

Таблиця 4.1

Види продукції	Кількість реалізованої продукції, шт.		Собівартість одиниці реалізованої продукції, грн		Ціна одиниці реалізованої продукції, грн	
	базисний період	звітний період	базисний період	звітний період	базисний період	звітний період
Виріб А	1200	1265	243	231	280	270
Виріб Б	1415	1382	195	215	245	268

Задача 4.2

За даними підприємства за два періоди (таблиця 4.2) визначити:

- загальний індекс витрат на виробництво продукції;
- загальний індекс собівартості продукції;
- загальний індекс фізичного обсягу виготовленої продукції;
- абсолютну зміну витрат на виробництво продукції в цілому, в тому числі за рахунок зміни:
 - а) собівартості;
 - б) кількості виготовленої продукції.

Таблиця 4.2

Види продукції	Фактичні витрати на виробництво продукції, тис. грн		Зміна собівартості у звітному періоді щодо базисного, %
	базисний період	звітний період	
А	200	220	+6
Б	300	280	без змін
В	400	400	- 2

Задача 4.3

За даними про діяльність підприємства за два роки (таблиця 4.3) визначити:

- індивідуальні індекси обсягу реалізації, собівартості, ціни реалізації;

- прибуток від реалізації продукції за окремими підрозділами і в цілому;

- абсолютну зміну прибутку підприємства, в тому числі за рахунок зміни: цін реалізації, собівартості продукції, обсягу реалізації. Пояснити отримані результати.

Таблиця 4.3

Підрозділи підприємства	Обсяг реалізації, тис. од.		Собівартість одиниці продукції, грн		Ціна одиниці продукції, грн	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
А	180	190	95	90	118	110
Б	260	250	110	108	134	125
В	340	380	80	84	112	120

Задача 4.4

Є дані (таблиця 4.4).

Таблиця 4.4

Вид продукції	Вироблено продукцію у звітному періоді, тис. шт.	Витрати сировини на одиницю продукції, кг		Ціна за одиницю сировини, грн	
		базисний період	звітний період	базисний період	звітний період
А	150	5	4	20	22
Б	500	18	16	40	43
В	300	8	8	18	18

Визначити загальні індекси витрат на сировину, питомих витрат і цін на сировину.

Показати взаємозв'язок індексів.

Зробити висновки.

Тема 5. СТАТИСТИКА ЦІН ТА ТАРИФІВ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

5.1 Сутність і види цін;

5.2 Показники рівня і структури цін;

5.3 Показники динаміки цін та інфляційних процесів.

Питання для обговорення на практичних заняттях

1 Пояснити сутність цін. Назвати їх основні види.

2 В чому відмінності між індивідуальним, середнім та узагальненим рівнем цін?

3 Яка мета і джерела збору статистичної інформації про ціни?

4 Назвати складові роздрібної ціни за ланками товаропросування.

5 Як визначається динаміка цін за однорідними, широко асортиментними, різнойменними товарами?

6 В чому полягає відмінність зведених індексів цін, розрахованих за методологією Ласпейреса, Пааше?

7 Як визначається індекс споживчих цін? Яке його призначення?

8 Як визначається дефлятор ВВП? В чому його відмінність від індексу споживчих цін?

Задача 5.1

За даними про індекси цін на товари і послуги, віднесені до споживчого кошика, та часткою на їх придбання у загальній вартості споживчого кошика (таблиця 5.1) визначити загальний індекс споживчих цін у 2017 р.

Таблиця 5.1

Групи товарів і послуг	Індекси споживчих цін, %	Частка витрат, %
Продовольчі товари та безалкогольні напої	123,7	53,135
Алкогільні напої, тютюнові вироби	109,5	4,557
Одяг і взуття	101,9	7,229
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	112,3	12,622
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	102,9	3,239
Охорона здоров'я	113,2	2,845
Транспорт	114,1	3,882
Зв'язок	97,2	3,151
Відпочинок і культура	104,7	2,676
Освіта	115,8	1,73
Ресторани та готелі	116,5	2,703
Різні товари та послуги	111,4	2,231

Задача 5.2

За даними про індекси споживчих цін за 2017 рік у відсотках до попереднього місяця (таблиця 5.2) визначити як змінилися ціни у грудні 2017 р. порівняно з груднем 2016 р. Проаналізувати динаміку рівня інфляції протягом 2017 р.

Таблиця 5.2

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
100,5	100,6	100,2	100	100,6	102,2	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1

Задача 5.3

Є дані (таблиця 5.3).

Таблиця 5.3

Вид продукції та робіт	Обсяг, тис. грн
1 Вироблено готових виробів, у тому числі: а) відвантажено, з них сплачено б) залишилося на складі підприємства	7200 6200 5200 1000
2 Вироблено напівфабрикатів, у тому числі: а) для потреб свого підприємства, з них фактично перероблено б) призначені для реалізації, в тому числі відвантажено з них сплачено	5200 4200 3700 1000 700 400
3 Вироблено електроенергії, в тому числі: а) спожито на виробничі потреби б) відпущено своїм непромисловим підприємствам	55 35 20
4 Основними цехами виконано робіт промислового характеру на замовлення зі сторони	230
5 Ремонтно-механічний цех виконав: а) капітальний ремонт виробничого обладнання свого підприємства б) капітальний ремонт будівель та споруд	50 25
6 Залишки незакінченого виробництва: а) на початок місяця б) на кінець місяця	90 80
7 Залишки інструментів свого виробництва: а) на початок місяця б) на кінець місяця	30 25
8 Реалізація продукції, що була вироблена у попередні періоди: а) надійшли гроші за продукцію, відвантажено у попередньому періоді б) із залишків готових виробів та напівфабрикатів відвантажено, у тому числі сплачено	1800 500 450

Визначити вартісні показники продукції промисловості.

Задача 5.4

Обсяг товарної продукції підприємства склав у 2016 р. 4000 тис. грн. План на 2017 р. складав 4200 тис. грн, фактично було вироблено протягом 2017 р. продукції на 4220 тис. грн. Кількість робітників на підприємстві у 2017 р. була встановлена 500 людей, фактично працювало 480 людей.

Визначити:

- виконання плану випуску товарної продукції у 2017 р;
- динаміку обсягу товарної продукції;
- вплив окремих факторів на зміну обсягу товарної продукції;

Зробити висновки.

Задача 5.5

Річним планом передбачалось випустити продукції А – 300 шт., продукції Б – 1200 шт., продукції В – 500 шт. Ціна одиниці виробу А – 1,5 тис. грн, Б – 3 тис. грн, В – 1,2 тис. грн. Фактично було випущено підприємством продукції А – 330 шт., продукції Б – 110 шт., продукції В – 420 шт. Визначити відсоток виконання плану за обсягом та за асортиментом.

Задача 5.6

Є дані по підприємству (таблиця 5.4).

Таблиця 5.4

Виріб	Вироблено, од.
Зошит шкільний, 12 аркушів	500
Зошит шкільний, 18 аркушів	400
Зошит шкільний, 96 аркушів	600

Визначити загальний обсяг вироблених зошитів.

Тема 6. СТАТИСТИКА НАСЕЛЕННЯ І ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

- 6.1 Чисельність і структура населення;
- 6.2 Поняття і показники природного руху (відтворення) населення;
- 6.3 Поняття і показники механічного руху (міграції) населення;
- 6.4 Коефіцієнт загального приросту населення;
- 6.5 Прогнозування чисельності населення.

Питання для обговорення на практичних заняттях

- 1 Назвати види статистичного спостереження чисельності населення.
- 2 Які відмінності і взаємозв'язки між категоріями постійного і наявного населення?
- 3 За якими ознаками можна вивчати структуру населення? Які показники при цьому розраховуються?
- 4 За якими абсолютними і відносними показниками можна характеризувати природний рух населення?
- 5 За якими абсолютними і відносними показниками можна характеризувати механічний рух населення?
- 6 Яка відмінність між загальними, частковими та спеціальними коефіцієнтами руху населення?
- 7 Як обчислюється абсолютне значення і коефіцієнт загального приросту населення?
- 8 Якими методами можна визначити перспективну чисельність населення?

Задача 6.1

Є дані (таблиця 6.1).

Таблиця 6.1

Район	Період, за який є дані	Кількість, тис. люд		Середньорічна кількість населення, тис. люд
		що народилися	що померли	
А	3 місяці	40	16	2200
Б	4 місяці	100	25	8500
В	6 місяців	110	32	8800

Визначити:

- коефіцієнт народжуваності;
- коефіцієнт смертності;
- коефіцієнт природного приросту;
- коефіцієнт життєвості населення.

Задача 6.2

Є дані про кількість населення міста (таблиця 6.2), тис. люд.

Таблиця 6.2

Показник	Величина показника
1 Кількість наявного населення на 1 січня, в тому числі, що тимчасово проживає	630
2 Кількість постійного населення, що тимчасово відсутнє	15
3 Протягом року народилося	16,0
у тому числі: а) що постійно проживає	14,1
б) що тимчасово проживає	1,9
4 Протягом року померло	5,1
у тому числі : а) що постійно проживає	4,2
б) що тимчасово проживає	0,9
5 Прибуло на постійне місце проживання	8
6 Повернулось на постійне проживання із тимчасово відсутніх	12
7 Виїхало на постійне проживання	5

Визначити:

- кількість наявного населення на кінець року;
- кількість постійного населення на початок та кінець року;
- середньорічну кількість постійного та наявного населення;
- коефіцієнти народжуваності, смертності та природного приросту постійного та наявного населення;
- коефіцієнт життєвості постійного та наявного населення;
- коефіцієнт механічного приросту постійного населення.

Задача 6.3

Є дані (таблиця 6.3).

Таблиця 6.3

Показник	Величина показника
1 Кількість населення, тис. люд	
а) на початок року	1890
б) на кінець року	1950
2 Коефіцієнт народжуваності, %	19,8
3 Коефіцієнт смертності	8,5

Визначити:

- загальний приріст населення за рік;
- коефіцієнт природного приросту;
- кількість народжених, померлих;
- абсолютний природний приріст;
- механічний приріст населення;
- коефіцієнт механічного приросту.

Задача 6.4

Річний звіт містить такі дані про використання робочого часу робітниками (таблиця 6.4).

Таблиця 6.4

Показник	Величина показника
Відпрацьовано робітниками людино-днів	151300
Число людино-днів цілоденних простоїв	-
Чергові відпустки	11400
Відпустки по навчанню	200
Відпустки у зв'язку з пологами	890
Неявки по захворюванню	6900
Неявки, що дозволені законом	600
Прогули	60
Неявки, що дозволила адміністрація	100
Людино-дні святкові та вихідні	64000
Кількість відпрацьованих людино-годин разом	1 189 218
У тому числі понаднормово	8500

Визначити:

- фонди робочого часу;
- коефіцієнти використання фондів робочого часу;
- структуру максимального можливого фонду;
- середньооблікове, середньоаявкове і середнє число робітників, які фактично працювали;
- середню фактичну тривалість повного і визначеного робочого дня;
- середню фактичну та встановлену тривалість робочого періоду;
- коефіцієнти використання середньоспискової і середньоаявкової чисельності і встановленої тривалості робочого періоду.

Задача 6.5

Є дані по промисловому підприємству (таблиця 6.5)

Таблиця 6.5

Показник	Величина показника
Відпрацьовано робітниками людино-днів	145580
Число людино-днів цілоденних простоїв	60
Число людино-днів неявок на роботу, всього	73360
У тому числі:	
щорічні відпустки	10800
неявки за поважних причин	5710
втрати робочого часу	350
Число людино-днів святкових і вихідних	56500
Число відпрацьованих людино-годин, всього	1172202
У тому числі понаднормово	11079
Число робочих днів у році	255
Адміністративні відпустки	-

Визначити:

- фонди робочого часу;
- коефіцієнти використання фондів робочого часу;
- структуру максимального можливого фонду;

- середньооблікове, середньоаявкове і середнє число робітників, які фактично працювали;
- середню фактичну та встановлену тривалість робочого часу;
- середню фактичну тривалість повного і визначеного робочого дня;
- коефіцієнти використання середньооблікової і середньоаявкової чисельності і встановленої тривалості робочого періоду.

Задача 6.6

По міністерству є дані (таблиця 6.6), тис. люд.

Показник	Величина показника
Середньооблікове число робітників	800
Перебувало у списках робітників на початок року	750
Прийнято робітників за організованим набором	35
Переведено в робітники з інших категорій	5
Вибуло у зв'язку зі службою у рядах армії	10
Вибуло у зв'язку з виходом на пенсію	6
Звільнено за власним бажанням	28
Звільнено у зв'язку з переходом на навчання	2
Звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	1
Переведено з робітників у інші категорії	1
Чисельність робітників, що перебувають у списках весь рік	703

Визначити коефіцієнти обороту робочої сили.

Задача 6.7

Підприємство працює у тризмінному режимі. За червень робітниками відпрацьовано:

- в першу зміну – 8800 люд. дн;
- у другу зміну – 5500 люд. дн;
- у третю зміну – 2000 люд. дн.

Кількість робочих днів згідно з режимом роботи – 20 ,
кількість робочих місць – 500.

Визначити коефіцієнти змінності.

Задача 6.8

Є дані (таблиця 6.7).

Таблиця 6.7

Показник	За планом	Фактично
Валова продукція, тис. грн	3600	3800
Середньооблікова чисельність робітників, люд	1028	1040

Визначити:

- виконання плану наведених показників;
 - абсолютний та відносний лишок (недостачу) робочої сили.
- Зробити висновки.

Задача 6.9

У місті на початок року постійно проживало 340,0 тис. люд, в тому числі тимчасово відсутніх – 24,0 тис. люд, тимчасово проживають – 25,0 тис. люд. Протягом року народилось у постійного населення – 6,0 тис. дітей, у тих, що тимчасово проживають, – 0,2 тис. дітей. Померло 2,5 тис. люд постійного населення і 0,1 тис. люд, що тимчасово проживають. На постійне проживання прибуло 4,0 тис. люд і виїхало на постійне проживання в інші регіони з числа постійних мешканців 1,5 тис. люд. Повернулось у місто тимчасово відсутніх постійних мешканців 4,9 тис. люд. Визначити чисельність постійного населення на кінець року, абсолютний і відносний прирости, середньорічну чисельність постійного населення, а також аналогічні показники для наявного населення.

Задача 6.10

За даними про населення N-ї області за рік визначити коефіцієнти народжуваності, смертності, природного приросту, одружуваності, розлучуваності, спеціального коефіцієнта

народжуваності (фертильності), вибуття, прибуття, валової міграції, механічного і загального приросту.

Чисельність населення на 01.01 – 1153,3 тис. люд, 01.05 – 1153,5, 01.07 – 1153,6, 01.10 – 1153,9, 01.01 наступного року – 1153,7 люд. Зміни протягом року: народилось – 15,7 тис. люд, померло – 16,0, прибуло – 6,9, вибуло – 8,7, зареєстровано шлюбів – 8,7, розлучень – 4,4. Середньорічна чисельність жінок у віці 15-49 років – 318,3 тис. люд.

Тема 7. СТАТИСТИКА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

- 7.1 Поняття і показники ринку праці;
- 7.2 Показники чисельності та руху найманих працівників;
- 7.3 Показники робочого часу та його використання;
- 7.4 Статистичні показники витрат на робочу силу;
- 7.5 Показники продуктивності праці.

Питання для обговорення на практичних заняттях

1 Дати визначення поняття ринку праці. Які фактори впливають на попит і пропонування на ньому?

2 Кого відносять до категорій: економічно активного населення, економічно неактивного населення, зайнятих, безробітних, зареєстрованих безробітних?

3 Назвати відносні показники ринку праці та порядок їх розрахунку.

4 Назвати основні показники, що характеризують соціальний захист населення від безробіття.

5 Назвати показники чисельності працівників та методику розрахунку середньооблікової кількості штатних працівників.

6 Які показники характеризують рух працівників підприємства?

7 Назвати складові та показники використання фонду робочого часу.

8 Що таке продуктивність праці? Які показники для її характеристики можна розрахувати?

9 Що таке витрати на робочу силу? Які з них відносяться до фонду оплати праці, а які – ні?

Задача 7.1

За даними про середньорічну чисельність окремих категорій населення N-ї області за 2016-2017 рр. (таблиця 7.1) визначити показники статистики ринку праці. Зробити висновки.

Таблиця 7.1

Показники	2016	2017
Населення, тис. люд у віці 15-70 рр. у працездатному віці	834,8 700,4	833,6 701,4
Зайняті, тис. люд у віці 15-70 рр. у працездатному віці	465,4 436,7	471,8 440,1
Безробітні (МОП), тис. люд у віці 15-70 рр. у працездатному віці	48,0 48,0	46,7 46,7
Зареєстровані безробітні, тис. люд	33,2	30,1

Задача 7.2

Дані про використання робочого часу 200 робітниками підприємства у звітному місяці (31 день, в тому числі 10 вихідних і святкових) наведено в таблиці 7.2.

Таблиця 7.2

Показник	Значення
1 Фактично відпрацьовано, люд. дн	3010
2 Неявки, люд. дн	
2.1 Вихідні і святкові	2000
2.2 Щорічні відпустки	400
2.3 Відпустки на навчання	100
2.4 Відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами	180
2.5 Хвороби	300
2.6 Інші неявки, дозволені законом	90
2.7 Простої	70
2.8 Прогули	20
2.9 Неявки з дозволу адміністрації	30

Визначити:

- календарний фонд робочого часу;
- табельний фонд робочого часу;
- максимально можливий фонд робочого часу;
- коефіцієнти використання фондів робочого часу;
- резерви покращення використання робочого часу;
- додаткові доходи, що може отримати підприємство внаслідок використання резервів робочого часу, якщо за місяць підприємство виробляє продукції на 200 тис.грн.

Задача 7.3

Визначити показники руху персоналу підприємства, якщо:

- облікова чисельність персоналу
 - а) на початок року – 260;
 - б) на кінець року – 258;
- чисельність працівників, які постійно перебували в складі підприємства протягом року – 230;
- чисельність прийнятих на роботу – 28;
- чисельність звільнених, всього – 30; в тому числі:
 - а) у зв'язку із закінченням терміну дії трудового договору – 6;
 - б) вихід на пенсію – 8;
 - в) за власним бажанням – 12;
 - г) за порушення трудових договірних зобов'язань – 4.

Задача 7.4

За даними, наведеними в таблиці 7.3, визначити:

- середньооблікову чисельність робітників і працівників за кожний місяць (30 календарних днів) та їх динаміку;
- показники продуктивності праці за кожний період та їх динаміку – середньогодинну і середньоденну продуктивність праці одного робітника, середньомісячну продуктивність одного робітника і працівника.

Показати взаємозв'язок між обчисленими показниками динаміки продуктивності праці.

Таблиця 7.3

Показник	Одиниці вимірювання	Базисний місяць	Звітний місяць
1 Обсяги виготовленої продукції	млн грн	895	1250
2 Відпрацьований робітниками час,	люд. дн	24715	30975
в т.ч. понаднормово	люд. год	175477	226118
	люд. год	12358	18586
3 Цілодобові простої робітників	люд. дн	50	125
4 Неявки робітників	люд. дн	7485	6700
5 Частка робітників у загальній чисельності працівників підприємства	%	72	80

Задача 7.5

За даними про підприємство (таблиця 7.4) визначити:

- середньогодинну, середньоденну і середньорічну заробітну плату одного робітника; показати взаємозв'язок між цими показниками;

- як змінилася середньорічна заробітна плата одного робітника під впливом чинників (середньогодинної заробітної плати, середньої тривалості робочого дня, коефіцієнта доплат до фонду годинної оплати; середньої тривалості робочого року, коефіцієнта доплат до фонду денної оплати).

Таблиця 7.4

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Фонд годинної заробітної плати робітників, тис. грн	10820	9050
Фонд денної заробітної плати робітників, тис. грн	11900	10410
Річний фонд заробітної плати робітників, тис. грн	12474	12210
Відпрацьовано робітниками, тис. люд. дн	145,4	135,8
Відпрацьовано робітниками, тис. люд. год	1120,0	1080,0
Середньооблікова чисельність робітників, люд	640	580

Задача 7.6

Річний звіт містить дані про використання робочого часу робітниками (таблиця 7.5).

Таблиця 7.5

Показник	Величина показника
Відпрацьовано робітниками людино-днів	151300
Число людино-днів цілоденних простоїв	-
Чергові відпустки	11400
Відпустки по навчанню	200
Відпустки у зв'язку з пологами	890
Неявки з причини захворювання	6900
Неявки, що дозволені законом	600
Прогули	60
Неявки, що дозволила адміністрація	100
Людино-дні святкові та вихідні	64000
Кількість відпрацьованих людино-годин разом, у тому числі понаднормово	1 189 218 8500

Визначити:

- фонди робочого часу;
- коефіцієнти використання фондів робочого часу;
- структуру максимального можливого фонду;
- середньооблікове, середньоаявкове і середнє число робітників, які фактично працювали;
- середню фактичну тривалість повного і визначеного робочого дня;
- середню фактичну та встановлену тривалість робочого періоду;
- коефіцієнти використання середньоспискової і середньоаявкової чисельності і встановленої тривалості робочого періоду.

Задача 7.7

Є дані по промисловому підприємству (таблиця 7.6).

Таблиця 7.6

Показник	Величина показника
Відпрацьовано робітниками людино-днів	145580
Число людино-днів цілоденних простоїв	60
Число людино-днів неявок на роботу, всього	73360
У тому числі:	
щорічні відпустки	10800
неявки з поважних причин	5710
втрати робочого часу	350
Число людино-днів святкових і вихідних	56500
Число відпрацьованих людино-годин, всього	1172202
У тому числі понаднормово	11079
Число робочих днів у році	255
Адміністративні відпустки	-

Визначити:

- фонди робочого часу;
- коефіцієнти використання фондів робочого часу;
- структуру максимального можливого фонду;
- середньооблікове, середньоаявкове і середнє число робітників, які фактично працювали;
- середню фактичну та встановлену тривалість робочого часу;
- середню фактичну тривалість повного і визначеного робочого дня;
- коефіцієнти використання середньооблікової і середньоаявкової чисельності і встановленої тривалості робочого періоду.

Задача 7.8

По міністерству є дані (таблиця 7.7), тис. люд

Таблиця 7.7

Показник	Величина показника
1	2
Середньооблікове число робітників	800
Перебувало у списках робітників на початок року	750
Прийнято робітників за організованим набором	35

Продовження таблиці 7.7

1	2
Переведено в робітники з інших категорій	5
Вибуло у зв'язку зі службою у лавах армії	10
Вибуло у зв'язку з виходом на пенсію	6
Звільнено за власним бажанням	28
Звільнено у зв'язку з переходом на навчання	2
Звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	1
Переведено з робітників у інші категорії	1
Чисельність робітників, що перебувають у списках весь рік	703

Визначити коефіцієнти обороту робочої сили.

Задача 7.9

Підприємство працює у тризмінному режимі. За червень робітниками відпрацьовано:

- в першу зміну – 8800 люд. дн;
- у другу зміну – 5500 люд. дн;
- у третю зміну – 2000 люд. дн.

Кількість робочих днів, згідно з режимом роботи – 20, кількість робочих місць – 500.

Визначити коефіцієнти змінності.

Тема 8. СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЖИТТЄВОГО РІВНЯ НАСЕЛЕННЯ. СТАТИСТИКА ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ

Основні теоретичні проблеми, які необхідно розглянути:

- 8.1 Система показників рівня життя населення;
- 8.2 Доходи населення та домогосподарств;
- 8.3 Показники забезпеченості населення майном і житлом;
- 8.4 Показники витрат населення;
- 8.5 Показники споживання матеріальних благ;
- 8.6 Соціальні та демографічні індикатори життєвого рівня;
- 8.7 Індекс людського розвитку.

Питання для обговорення на практичних заняттях

- 1 Що таке життєвий рівень населення? Які його індикатори?

- 2 Назвати макроекономічні показники доходів населення.
- 3 Назвати класифікацію ресурсів домогосподарств.
- 4 В чому полягає призначення і методика розрахунку середніх показників доходів населення?
- 5 В чому суть аналізу рівня бідності?
- 6 За якими показниками доходів визначається диференціація життєвого рівня населення?
- 7 Назвати основні показники забезпеченості населення майном і житлом.
- 8 Назвати класифікацію витрат домогосподарств.
- 9 За якими показниками витрат може визначатися диференціація життєвого рівня населення?
- 10 Назвати основні показники споживання матеріальних благ та одиниці їх вимірювання.
- 11 Які показники життєвого рівня населення називаються соціальними, демографічними?
- 12 Яке призначення та методика розрахунку ІЛР?
- 13 Як збирається інформація про доходи і витрати населення

Задача 8.1

У базисному періоді кінцеві доходи населення в поточних цінах склали 90 млн грн, а у звітному періоді – 120 млн грн. Споживацькі ціни на цей період зросли на 15 %, а чисельність населення знизилася на 1,2 %.

Визначити зміну доходів на душу населення.

Задача 8.2

Є дані (таблиця 8.1).

Таблиця 8.1

Показник	Країна N	Країна К
Очікувана тривалість життя при народженні, рр.	67,0	70,4
Рівень грамотності дорослого населення, %	98,5	96,3
Частка учнів початкових, середніх і вищих навчальних закладів, %	70,0	71,0
Реальний ВВП на душу населення, дол.	5010	6780

Визначити індекс розвитку людського потенціалу.
Зробити висновки.

Задача 8.3

Є дані (таблиця 8.2).

Таблиця 8.2

Показник	Країна М	Країна N
Очікувана тривалість життя при народженні, рр.	74,5	80,2
Рівень грамотності дорослого населення, %	98,9	98,3
Сукупна частка учнів початкових, середніх і вищих навчальних закладів, %	71,5	74,3
Реальний ВВП на душу населення, дол.	10850	15420

Визначити індекс розвитку людського потенціалу.
Зробити висновки.

Задача 8.4

Грошові доходи населення в регіоні виросли за рік з 500 до 780 млн грн. Чисельність населення – відповідно 625-650 тис. люд. Споживання взуття – відповідно 1500-2080 тис. пар.

Визначити коефіцієнт еластичності споживання.

Задача 8.5

Валовий внутрішній продукт України за два роки змінювався таким чином, як наведено в таблиці 8.3.

Таблиця 8.3

Показник	2016	2017
ВВП у фактичних цінах, млрд грн	720,7	949,9
Середньорічна чисельність населення, млн люд	46,5	46,3
Індекс споживчих цін, разів	1,128	1,252

Визначити в кожному році:
- розмір ВВП на душу населення у фактичних цінах;
- розмір ВВП на душу населення у порівнянних цінах;
- за два роки динаміку обсягів ВВП у розрахунку на душу населення. Зробити висновки.

Задача 8.6

За даними таблиці 8.4 визначити середньодушові грошові доходи домогосподарств різних категорій у 2017 р. Зробити висновок, чи дозволяють грошові доходи задовольнити життєві потреби домогосподарств, якщо у 2017 р. прожитковий мінімум становив 532 грн.

Таблиця 8.4

Категорії домогосподарств за місцем проживання	Середньомісячний грошовий дохід домогосподарства, грн	Середній розмір домогосподарства, люд
Міські поселення	1929,9	2,54
Сільська місцевість	1484,4	2,74
Разом	1791,6	2,60

Задача 8.7

За даними таблиці 8.5 визначити забезпеченість населення житлом та її динаміку за 2016-2017 рр.

Таблиця 8.5

Вид поселення	Загальний житловий фонд у році, млн м ²		Чисельність постійного населення, млн люд	
	2016	2017	2016	2017
Міські	671,3	677,6	31,9	31,8
Сільські	377,9	380,0	15,0	14,8

Задача 8.8

Визначити, як зміниться споживання м'яса та хліба у зв'язку із зміною доходів населення (таблиця 8.6).

Таблиця 8.6

Показник	2016	2017
Середньодушовий дохід за місяць, грн	583,9	814,7
Середньодушове споживання за місяць, кг: м'яса та м'ясопродуктів	3,9	4,3
хліба та хлібопродуктів	8,2	8,0

Задача 8.9

Розподіл населення України за розміром середньодушових грошових доходів у місяць (2017 р.) характеризується даними, наведеними в таблиці 8.7.

Таблиця 8.7

Середньодушові грошові витрати на місяць, грн x_j	Частка населення, % d_j
До 300	7,4
300-360	5,8
360-420	7,5
420-480	9,6
480-540	10,7
540-600	10,0
600-660	8,1
660-720	6,9
720-780	5,5
780-840	4,5
840 і більше	24,0
Разом	100

Проаналізувати розподіл населення за його доходами, визначивши:

- квінтільний коефіцієнт диференціації доходів населення;
- квінтільний коефіцієнт фондів;
- коефіцієнт концентрації доходів Джині.

Середньорічна чисельність населення країни 46,5 млн люд.
Зробити висновки.

Задача 8.10

За даними таблиці 8.8 визначити ІЛР для України у 2016-2017 рр.

Таблиця 8.8

Показник	2016	2017
Середня очікувана тривалість життя при народженні, рр.	66,1	67,7
Рівень грамотності дорослого населення, %	99,4	99,4
Сукупна частка осіб, які навчаються, %	85	86,5
ВВП на душу населення, USD за ПКС	6394	6848

Перелік питань до іспиту

- Доходи населення та домогосподарств.
- Загальна характеристика системи національних рахунків.
- Індекс людського розвитку.
- Класифікації і групування в соціально-економічній статистиці.
- Класифікація витрат підприємства.
- Коефіцієнт загального приросту населення.
- Оборотні активи: класифікація, показники ефективності використання.
- Організація статистики в Україні.
- Основний капітал: класифікація, види оцінки, показники стану, руху та використання.
- Основні поняття соціально-економічної статистики.
- Показники динаміки цін та інфляційних процесів.
- Показники забезпеченості населення майном і житлом.
- Показники продуктивності праці.
- Показники продукції інших видів економічної діяльності (сільського господарства, будівництва, транспорту).
- Показники продукції національної економіки.
- Показники рівня і структури цін.
- Показники робочого часу та його використання.
- Показники споживання матеріальних благ.
- Показники чисельності та руху найманих працівників.
- Поняття і показники механічного руху (міграції) населення.
- Поняття і показники ринку праці.
- Прогнозування чисельності населення.
- Система показників продукції промисловості.
- Соціальні та демографічні індикатори життєвого рівня.
- Статистика прибутку й рентабельності суб'єктів економічної діяльності.
- Статистичні показники витрат на виробничу силу.
- Статистичні показники витрат на робочу силу.
- Сутність і види цін.
- Чисельність і структура населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Беркита, К. Ф. Економічна статистика: Курс лекцій [Текст] : навч. посібник / К. Ф. Беркита. – К. : Професіонал, 2004. – 208 с.
- 2 Борух, В. О. Економічна статистика [Текст] : навч. посібник / В. О. Борух, Р. В. Алямкін. – К. : Ліра-К, 2006. – 318 с.
- 3 Гетало, В. П. Економічна статистика [Текст] : навч. посібник / В. П. Гетало, В. О. Борух, Р. В. Алямкін. – Полтава: Світоч, 2002. – 212 с.
- 4 Социально-экономическая статистика [Текст] : учеб. пособие / Н. П. Дашинская, С. С. Подхватилина, И. Е. Теслюк [и др.]; под ред. С. Р. Нестерович. – Минск : БГЭУ, 2000. – 231 с.
- 5 Захожай, В. Б. Статистика ринку товарів та послуг [Текст] : опорний конспект лекцій / В. Б. Захожай, Г. Ф. Шепітко. – К. : Вид-во Європ. ун-ту фінансів, 2000. – 63 с.
- 6 Захожай, В. Б. Статистика труда и занятости [Текст] : учеб.-метод. пособие / В. Б. Захожай, А. В. Калина. – К. : МАУП, 2000. – 80 с.
- 7 Економічна статистика [Текст] : підручник : у 2 ч. — Ч. 1. Макроекономічна статистика / І. Г. Манцуров, А. М. Єріна, О. К. Мазуренко [та ін.]; за наук. ред. І. Г. Манцурова. — К. : КНЕУ, 2013. — 325. – С 13.
- 8 Крамченко, Л. І. Економічна статистика [Текст] : навч. посібник / Л. І. Крамченко, Н. П. Лутчин, Б. С. Москаль. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 364 с.
- 9 Крамченко, Л. І. Статистика ринку товарів і послуг [Текст] : навч. посібник / Л. І. Крамченко. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 296 с.
- 10 Курс социально-экономической статистики [Текст] : учебник / под ред. М. Г. Назарова. – М. : Омега-Л, 2007.
- 11 Лібанова, Е. Ринок праці та соціальний захист [Текст] : навч. посібник із соціальної політики / Е. Лібанова, О. Палій. – К. : Основи, 2004.
- 12 Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз [Текст] : колективна монографія / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2007. – 328 с.
- 13 Методика розрахунку ВВП виробничим методом [Текст]. – К. : Держкомстат України, 2004.

14 Підгорний, А. З. Статистика ринку товарів і послуг [Текст] : навч. посібник / А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова. – Одеса : Одеський держ. ек. ун-т, 2008.

15 Підгорний, А. З. Система національних рахунків [Текст] : навч. посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко. – Одеса : Одеський держ. ек. ун-т, 2009. – 264 с.

16 Самотоєнкова, О. В. Соціальна статистика [Текст] : навч. посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. – Одеса : Одеський держ. ек. ун-т, 2009. – 442 с.

17 Кілей, Ю. Г. Соціальна статистика [Текст] : навч. посібник / Ю. Г. Кілей. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 240 с.

18 Статистика [Текст] : підручник/ за ред. С. С. Герасименка. – К., 2000. – 467 с.

19 Статистика [Текст] : підручник/ А. В. Головач, А. М. Єріна, О. В. Козирев [та ін.]. – К. : Вища школа, 1993. – 623 с.

20 Статистика підприємства [Текст] : підручник/ П. Г. Вашків, П. І. Пастер, В. П. Сторожук, Є. І. Ткач; за ред. П. Г. Вашківа, В. П. Сторожука. – К. : Слобожанщина, 1999. – 600 с.

21 Статистичний щорічник України за 2015 рік [Текст]. – К. : Державний комітет статистики України, 2016. – 571 с.

22 Стеценко, С. Г. Демографічна статистика з основами демографії [Текст] : підручник / С. Г. Стеценко. – К. : Вища школа, 2005. – 415 с.

23 Уманець, Т. В. Економічна статистика [Текст] : навч. посібник / Т. В. Уманець. – К. : Знання, 2006. – 429 с.

24 Фещур, Р. В. Статистика [Текст] : навч. посібник / Р. В. Фещур, А. Ф. Барвінський, В. П. Кічор. – Львів : Інтелект-Захід, 2001. – 276 с.

25 Экономика и статистика фирм [Текст] : учебник/ В. Е. Адамов, С. Д. Ильенкова, Т. П. Сиротина, С. А. Смирнов. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 288 с.

26 Економічна статистика [Текст] : навч. посібник / В. М. Соболев, Т. Г. Чала, О. С. Корепанов [та ін.] ; за ред. В. М. Соболева. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. – 388 с.

27 Экономическая статистика [Текст] : метод. разработка / сост. В. С. Федорченко. – К. : МАУП, 1999. – 88 с.

28 Удотова, Л. Ф. Соціальна статистика [Текст] : підручник / Л. Ф. Удотова. – К. : КНЕУ, 2002. – 376 с.